

МОНГОЛ УЛСЫН
БОЛОВСРОЛ, ШИНЖЛЭХ УХААНЫ
САЙДЫН ТУШААЛ

2023 оны 05 сарын 02 өдөр

Дугаар A/198

Улаанбаатар хот

Г Журам баталж, ажлын хэсэг байгуулах тухай

Монгол Улсын Засгийн газрын тухай хуулийн 24 дүгээр зүйлийн 2 дахь хэсэг, Боловсролын тухай хуулийн 28 дугаар зүйлийн 28.1.2 дахь заалт, Монгол Улсын Засгийн газрын 2013 оны 11 дүгээр сарын 02-ны өдрийн “Олон улсын байгууллагад гишүүнээр элсэх тухай” 363 дугаар тогтоолыг тус тус үндэслэн ТУШААХ нь:

- “Монгол ур чадвар” тэмцээн зохион байгуулах журмыг нэгдүгээр, Бүгд Найрамдах Франц Улсад 2024 оны 9 дүгээр сард зохион байгуулах Дэлхийн ур чадварын 47 дахь тэмцээнд оролцох Монгол Улсын багийг шалгаруулах, бэлтгэл ажлыг зохион байгуулах үүрэг бүхий ажлын хэсгийг хоёрдугаар хавсралтаар тус тус баталсугай.
- “Монгол ур чадвар-2023” тэмцээнийг 2023 оны 05–12 дугаар сард багтаан үе шаттайгаар зохион байгуулж, ажлын хэсгийг мэргэжил арга зүйгээр хангаж, ажлын үр дүнг 2023 оны 12 дугаар сарын 20-ны өдрийн дотор тайлагнахыг Мэргэжлийн боловсрол, сургалтын хэлтэст үүрэг болгосугай.
- Энэхүү тушаал батлагдсантай холбогдуулан “Журам батлах тухай” Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын сайдын 2020 оны 09 дүгээр сарын 04-ний өдрийн A/182 дугаар тушаалыг хүчингүй болгохыг Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын сайдад хүссүгэй.

САЙД

Л.ЭНХ-АМГАЛАН

Боловсрол, шинжлэх ухааны сайдын
2023 оны 05 дугаар сарын ~~01~~⁰²-ны өдрийн
~~01/98~~ дугаар тушаалын нэгдүгээр хавсралт

“МОНГОЛ УР ЧАДВАР”
ТЭМЦЭЭН ЗОХИОН БАЙГУУЛАХ ЖУРАМ

НЭГ. НИЙТЛЭГ ҮНДЭСЛЭЛ

- 1.1. Мэргэжлийн боловсрол, сургалтын тухай хууль болон бусад хуулийн хэрэгжилтийг хангах хүрээнд “Монгол ур чадвар” тэмцээнийг зохион байгуулах болон “Дэлхийн ур чадвар” тэмцээнд оролцохтой холбогдсон харилцааг энэхүү журмаар зохицуулна.
- 1.2. Энэхүү журмаар “Монгол ур чадвар” тэмцээнийг үе шаттайгаар зохион байгуулах, шилдгийг шалгаруулах, “Дэлхийн ур чадвар” тэмцээнд оролцох суралцагчийг сонгох үйл ажиллагааг зохицуулах зорилготой.
- 1.3. Журам нь Мэргэжлийн боловсрол, сургалтын байгууллагын суралцагчдын мэргэжлийн ур чадварыг олон улсын түвшинд хүргэх, өрсөлдөх чадварыг нэмэгдүүлэх, ажил мэргэжлийг сурталчлан таниулах, мэргэжлийн холбоод, ажил олгогчид, сургалтын байгууллагын хамтын ажиллагаа, нийгмийн түншлэлийг өргөжүүлэх үйл ажиллагааг дэмжихэд чиглэнэ.
- 1.4. Тэмцээнийг зохион байгууллагчид, шүүгчид, Мэргэжлийн боловсрол, сургалтын байгууллагууд, багш, оролцогчид болон бусад холбогдох талууд энэхүү журмыг дагаж мөрдөнө.

ХОЁР. ТЭМЦЭЭНИЙ УДИРДЛАГА

- 2.1. Тэмцээний удирдлага, зохион байгуулалтыг Мэргэжлийн боловсрол, сургалтын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагаас томилогдсон Ажлын хэсэг хэрэгжүүлнэ.
- 2.2. Ажлын хэсэг нь Мэргэжлийн боловсрол, сургалтын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага, Дэлхийн ур чадвар тэмцээний зохион байгууллагаар томилогдсон төрийн бус байгууллага, мэргэжлийн холбоод, ажил олгогчийн төлөөллөөс бүрдүүлнэ.
- 2.3. Ажлын хэсгийн гишүүд нь тэмцээнд оролцогчидтой ашиг сонирхлын зөрчилгүй байх бөгөөд түүнийгээ бичгээр мэдэгдсэн байна.
- 2.4. Ажлын хэсэг нь тэмцээний зохион байгуулалттай холбоотой шийдвэр гаргах, оролцооны хураамжийн хэмжээ тогтоох, мэдээлэл сурталчилгаа болон бусад холбогдох асуудлыг зохицуулах үүрэг хүлээнэ.
- 2.5. Дэлхийн ур чадварын тэмцээнд оролцогчийг бэлтгэх эксперт багшийг мэргэжлийн ур чадвараар үнэлэгдсэн, салбарын мэдлэг, мэргэшлийн өндөр чадамж,

үйлдвэрлэлийн туршлага, гадаад хэлний мэдлэгтэй Мэргэжлийн боловсрол, сургалтын байгууллагын багш, болон инженер техникийн ажилтныг Техникийн хороо нээлттэйгээр сонгон шалгаруулна.

ГУРАВ. ТЭМЦЭЭНИЙ ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТ

- 3.1. Ажлын хэсгийн зүгээс мэргэжил тус бүрийн тэмцээний зохион байгуулагчийг (мэргэжлийн холбоод, ажил олгогч, төрийн бус байгууллага) туршлага, чадавхыг харгалзан сонгон, техникийн хороо/ зохион байгуулагч талтай хамтран ажиллана.
- 3.2. Мэргэжил тус бүрийн тэмцээний удирдамж, даалгавар, техникийн тодорхойлолтыг тэмцээн эхлэхээс 21-30 хоногийн өмнө баталж холбогдох мэдээллийн сайтад байршуулна.
- 3.3. Батлагдсан удирдамжид нэмэлт өөрчлөлт оруулах талаар Техникийн хороотой зөвшилцөн тухай бүрд нь шийдвэрлэнэ.
- 3.4. Техникийн хороо нь тэмцээний бичиг баримтууд, лого, мэргэжлийн чиглэл, батламж, оролцооны хураамж, зохион байгуулагчийн нэр, хаяг, бүртгэлийн маягтыг баталгаажуулж, тэмцээн эхлэхээс дуусах хүртэлх хугацаанд ил тод, ёс зүйн хэм хэмжээг баримтлан ажиллаж, олон нийтэд сурталчлах ажлыг удирдлага, зохион байгуулалтаар хангана.
- 3.5. Тэмцээнийг ил тод, нээлттэй, тэгш оролцоот, ёс зүйн хэм хэмжээ, шударга зарчмыг баримтлан зохион байгуулна.
- 3.6. Тэмцээний оролцогчдын бүртгэлийн нууцлалыг хангаж оролцогч бүрийг кодолсон байна.
- 3.7. Тэмцээний шүүгчдийг мэргэжил тус бүрээр 3 ба түүнээс дээш хүний бүрэлдэхүүнтэйгээр байгуулна.
- 3.8. Зохион байгуулагч нь шүүгчидтэй ёс зүй болон ашиг сонирхлын зөрчилгүйг илтгэх гэрээ байгуулж, зөрчсөн тохиолдолд гэрээг цуцална.
- 3.9. Зохион байгуулагч нь мэргэжил тус бүрийн тэмцээнд зориулсан ажлын талбар, багаж хэрэгсэл, тоног төхөөрөмжийг бэлтгэсэн байх бөгөөд хувийн зүгээс авч ирэх багаж хэрэгслийн жагсаалтыг удирдамж, техникийн тодорхойлолтод тусгана.
- 3.10. Зохион байгуулагч тэмцээний үеийн хөдөлмөрийн аюулгүй байдал эрүүл ахуйн нөхцөлийг бүрэн хангасан байна.
- 3.11. Зохион байгуулагч нь тэмцээний хуваарь, байршил, хөтөлбөр, явц, үнэлгээний талаар тэмцээнд оролцогчид, үзэгчид, хэвлэл мэдээлэл, холбогдох талуудыг мэдээллээр хангана.
- 3.12. Зохион байгуулагч нь тэмцээний өмнөх өдөр даалгаварт 30 хувийн өөрчлөлт оруулна.

ДӨРӨВ. ТЭМЦЭЭНИЙ ҮЕ ШАТ

- 4.1. Мэргэжлийн боловсрол, сургалтын байгууллага тус бүр суралцагчдынхаа дунд сонгосон мэргэжлээр тэмцээнийг жил бүрийн 10 дугаар сарын сүүлийн хагаст

зохион байгуулна. Шалгарсан 1 суралцагчийг сургуулийн тодорхойлолтоор “Монгол ур чадвар” тэмцээнд оролцуулна.

- 4.2. Монгол ур чадварын тэмцээн нь 3 үе шаттай байна.

4.2.1. I шат

I шатны тэмцээнийг баталсан удирдамжийн дагуу жил бүрийн 1 дүгээр сарын сүүлийн хагаст Мэргэжлийн боловсрол, сургалтын байгууллагын дунд зохион байгуулж 1-5 байр эзэлсэн оролцогчдод II шатанд оролцох батламж олгоно.

4.2.2. II шат

II шатны тэмцээнийг баталсан удирдамжийн дагуу тухайн жилийн 4-5 дугаар сард зохион байгуулж, эхний 2 байр эзэлсэн оролцогчдод III шатанд оролцох батламж олгоно.

4.2.3. III шат

Шилдгийн шилдэг оролцогч буюу Дэлхийн ур чадварын тэмцээнд оролцох оролцогчийг шалгаруулах энэ шатны тэмцээнийг тухайн жилийн 12 дугаар сард зохион байгуулна.

- 4.3. Дэлхийн ур чадварын тэмцээнд оролцох мэргэжлийн бэлтгэлийн чанар, ур чадварын түвшин, даалгаврын гүйцэтгэл болон ёс зүй, харилцаа, хандлага, хэлний түвшний шалгуурыг хангасан III шатны ялагчид Монгол ур чадвар тэмцээний Үндэсний ялагч, Дэлхийн ур чадварын тэмцээнд оролцох эрхийн батламжийг ажлын хэсгийн зүгээс ёслол төгөлдөр гардуулна.

ТАВ. ТЭМЦЭЭНИЙ ОРОЛЦОГЧИД

- 5.1. Тэмцээнд оролцогчид тавигдах шаардлага:

5.1.1. Тэмцээний оролцогч нь дараа оны 09 дүгээр сарын 01-ний өдрийн байдлаар 22 нас хүрээгүй Мэргэжлийн боловсрол, сургалтын байгууллагын суралцагч, төгсөгч байна.

5.1.2. Давагдашгүй хүчин зүйлийн нөлөөгөөр тэмцээн хойшлогдсон тохиолдолд техникийн хороо хэлэлцэн өмнөх оны шилдгийг дахин оролцуулж болно.

- 5.2. Оролцогчийн бүртгэлийн хугацаа нь бэлтгэл хангахтай холбоотойгоор тэмцээнээс 5 хоногийн өмнө дуусгавар болсон байна.

5.2.1. Оролцогч бүр тэмцээнд бүртгүүлэхдээ зохион байгуулагчаас тогтоосон оролцооны хураамжийг төлсөн байна. Хураамж төлөөгүй оролцогчийг тэмцээнд оролцуулахгүй.

5.2.2. Бүртгэлийг дараах нотолгоонд үндэслэнэ.

- Сургуулийн тодорхойлолт;
- Бүртгэлийн маягт;
- Элсэлт/ төгсөлтийн мэдээллийн сангийн мэдээлэл;

- Иргэний үнэмлэхийн хуулбар;
- Цээж зураг 3x4 хэмжээтэй 2 хувь;
- Төлбөр төлсөн баримт.

5.3. Оролцогчийн эрх, үүрэг, хариуцлага:

5.3.1. Тэмцээний удирдамжтай урьдчилан танилцаж, зохион байгуулалт, багаж тоног төхөөрөмжийн талаарх дэлгэрэнгүй мэдээллийг авах эрхтэй;

- Тэмцээний зохион байгуулагч, үнэлгээний ажилтан, шүүгчдээс тодруулга авах эрхтэй;
- Тэмцээнд бие даан ганцаар оролцох үүрэгтэй;
- Оролцогчид үнэнч шударга, ёс зүй, сахилга бат, хувийн зохион байгуулалтыг хангах үүрэгтэй;
- Тэмцээний хөдөлмөрийн аюулгүй байдал эрүүл ахуй, ажлын байрны эмх цэгцийг хангаж, дүрэм журам, зааварчилгааг дагаж мөрдөх үүрэгтэй;
- Зөрчсөн тохиолдолд оролцогчид анхааруулга өгнө. Давтан зөрчсөн тохиолдолд тэмцээнээс шууд хасна;
- Оролцогч хүндэтгэх шалтгаангүйгээр тэмцээн эхлэх цагаас хоцорсон, тэмцээнд оролцоогүй бол оролцоогоос татгалзсанд тооцож хасна;
- Ашиг сонирхол, ёс зүй, сахилга батын зөрчилтэй нь нотлогдсон оролцогчийн тэмцээнд оролцох эрхийг цуцлах, тэмцээнд гаргасан амжилтыг хүчингүйд тооцно.

ЗУРГАА. ТЭМЦЭЭНИЙ МЭРГЭЖЛИЙН ЧИГЛЭЛҮҮД

6.1. Тэмцээний мэргэжлүүдийг сонгох:

6.1.1. Монгол ур чадвар тэмцээн зохион байгуулах мэргэжлийн чиглэлийг Мэргэжлийн боловсролын сургалтын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага болон Техникийн хороо зөвшилцэж шийднэ.

6.1.2. Тэмцээний мэргэжлийн чиглэлд өөрчлөлт оруулах саналаа мэргэжлийн холбоод, Мэргэжлийн боловсрол, сургалтын байгууллага холбогдох талууд Монгол ур чадвар тэмцээний I шат зохион байгуулагдахаас 3 сарын өмнө Мэргэжлийн боловсролын сургалтын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага болон Техникийн хороонд ирүүлнэ.

6.1.3. Тэмцээн зохион байгуулах мэргэжлийн чиглэлийг урьдчилсан бүртгэлд үндэслэн дараах үзүүлэлтүүдийг харгалзан сонгоно. Үүнд:

- Монгол Улсын хөгжлийн чиг хандлагад нийцсэн, тэргүүлэх, эрэлттэй мэргэжил байх;
- Дэлхийн ур чадварын тэмцээний тэргүүлэх чиглэл байх;
- Мэргэжлийн холбоод, аж үйлдвэрийн салбарын эрэлттэй, дэмжлэг авах боломжтой мэргэжил байх;
- Үндэсний хэмжээнд батлагдсан ажил мэргэжлийн стандарт, лавлахтай байх;
- Ажлын талбар, дэд бүтцийн нөхцөл шаардлагыг бүрдүүлэх боломжтой байх;

- Тэмцээнд оролцогчдын бүтээлийг үнэлэх боломжтой байх.

6.2. Мэргэжлийг хасах:

6.2.1. Дараах үзүүлэлтийг харгалзан тухайн мэргэжлийг хасаж тэмцээн зохион байгуулахгүй байж болно. Үүнд:

- Тэргүүлэх, эрэлттэй мэргэжлийн чиглэлд хамаарахгүй;
- Өмнөх тэмцээнд эксперт багш болон оролцогч зөрчил гаргаж сануулга авсан;
- Ажлын талбай, дэд бүтцийн шаардлагыг хангах боломжгүй;
- Тэмцээнд оролцогчдын бүтээлийг үнэлэх боломжгүй;
- Хэт өндөр өртөг бүхий тоног төхөөрөмж, түүхий эд шаардлагатай;

ДОЛОО. ТЭМЦЭЭНИЙ ХЯНАЛТ, ҮНЭЛГЭЭ

- 7.1. Зохион байгуулагч нь тэмцээнийг эрүүл ахуй, хөдөлмөрийн аюулгүй байдлыг бүрэн хангасан, хүрээлэн буй орчинд хор нөлөөгүй байдлаар зохион байгуулна.
- 7.2. Тэмцээн тус бүрд өрөнхий шүүгч, шүүгч, хяналт үнэлгээ, хөндлөнгийн баталгаажуулагч ажиллах бөгөөд маргаантай асуудал гарсан тохиолдолд тэмцээний удирдамжийн дагуу зохицуулна.
- 7.3. Тэмцээний үнэлгээ нь гүйцэтгэлийн арга хэлбэр, үр дүнг багтаасан хэмжих, шүүх гэсэн үндсэн 2 аргачлалтай байна. Энэ 2 төрлийн үнэлгээний аль алинд нь харьцуулалт хийх суурь шалгуур үзүүлэлтийг урьдчилан гаргасан байна.
- 7.4. Аливаа үнэлгээний суурь шалгуур нь аж үйлдвэрийн салбарын стандартад нийцсэн байна.
- 7.5. Суурь шалгуур үзүүлэлтийн дагуу үнэлэх үед саналын зөрүү гарсан тохиолдолд ажлын гүйцэтгэлийн чанарыг "шүүх" аргачлалыг ашиглан үнэлнэ.
- 7.6. Нарийн хэмжилт шаардлагатай ажлын гүйцэтгэлийн үнэн зөв, нягт нямбай байдал, нарийвчлалыг үнэлэх зорилгоор Хэмжих аргачлалыг ашиглана. Алдаа эндүүрэл гаргахгүйн тулд хэмжилтийн багажуудыг шүүгчийн хэмжилтийн багаж хэрэгслүүдтэй харьцуулж шалгана. (эсвэл тухайн оролцогчийн хэмжих багажийг өөрийнх нь бүтээл дээр ашиглах).
- 7.7. Тэмцээний үнэлгээнд тэмдэглэгээний системийг ашиглах ба мэргэжлийн тэмцээн бүр 100 хүртэлх онооны шатлалтай байна.
- 7.8. Оролцогчдын авсан оноо, үнэлгээг нийтэд ил тод зарлана.
- 7.9. Тухайн оролцогчийн ёс зүй, харилцаа хандлага болон англи хэлний ахиц дэвшил нь өрөнхий үнэлгээний гол шалгуур байна.
- 7.10. Оролцогч тэмцээний үнэлгээг хүлээн зөвшөөрөхгүй нөхцөлд гомдлыг бичгээр гаргаж, тэмцээний талбарт шүүгчдийн бүрэлдэхүүн, зохион байгуулагчид хандаж шийдвэрлүүлнэ.
Ерөнхий шүүгч:
- 7.11. Мэргэжил тус бүрийн тэмцээнийг өрөнхий шүүгчээр ахлуулсан үнэлгээний баг үнэлж дүгнэнэ.

7.11.1. Ерөнхий шүүгч нь салбарын стандарт, үнэлгээний талаар дээд түвшний мэдлэг, мэргэшлийн чадамжтай, үйлдвэрлэлийн туршлага, удирдан манлайлах болон харилцааны өндөр ур чадвартай, үнэлгээ баталгаажуулалтын сургалтад хамрагдаж, эрх авсан хүн байна.

7.11.2. Ерөнхий шүүгчийн эрх:

- Асуудлыг шийдэх үед шүүгчдийн санал зөрөлдсөн тохиолдолд эцсийн шийдвэр гаргах;
- Тэмцээний үеийн сахилга, ёс зүй, дүрмийн шаардлагыг биелүүлээгүй бусад зөрчил гаргасан оролцогчийг сануулах, тэмцээнээс хасах;
- Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал эрүүл ахуйн бүрэн бус, хувийн бэлтгэл хангагдаагүй нь батлагдсан оролцогчийг тэмцээнд оролцох, тэмцээнийг үргэлжлүүлэхээс татгалзах.

7.11.3. Ерөнхий шүүгчийн үүрэг:

- Тэмцээний журам, удирдамжийг тайлбарлах;
- Тэмцээний багаж хэрэгсэл, тоног төхөөрөмж, орчин нь дүрмийн дагуу бэлтгэгдсэн эсэхэд хяналт тавих;
- Тогтоосон дээд амжилтыг хянаж, үнэлгээг батлах;
- Шүүгч тус бүрийн үнэлгээний дүнг нягталж, гарын үсэг зуруулж, зохион байгуулагчид өгөх;
- Зохион байгуулагч болон Техникийн хороонд ажлаа тайлагнаж, бусад шүүгчид, оролцогчдод тэмцээний зохион байгуулалтын талаар зааварчилгаа өгч, ерөнхий удирдлагаар хангаж ажиллах;
- Тэмцээний журам, удирдамж, даалгавар, үнэлгээний аргачлал, шалгуур, техникийн тодорхойлолтыг мөрдөж ажиллах.

7.12. Шүүгчид тавигдах шаардлага:

- Чадамжийн үнэлгээ баталгаажуулалтын сургалтад хамрагдаж, эрх авсан байх;
- Дор хаяж 2 тэмцээнд шүүгчээр ажилласан туршлагатай байх, үүнд одоогийн тэмцээнийг оруулж болох;
- Үнэнч шударга, ёс зүйн хэм хэмжээг баримталдаг байх;
- Мэргэжлийн өндөр ур чадвар, туршлагатай байх;
- Харилцааны өндөр чадвартай байх.

7.13. Шүүгчийн үүрэг, хариуцлага:

Мэргэжлийн тэмцээн бүрд 3-5 хүний бүрэлдэхүүнтэй шүүгчдийн баг ажиллаж оролцогчдын гүйцэтгэлийг үнэлнэ.

- Шүүгч нь тэмцээний лого бүхий албан ёсны таних тэмдэг зүүнэ;
- Шүүгч нь ерөнхий шүүгчийн зөвшөөрөлгүйгээр тэмцээний байрлалыг орхихгүй;
- Тэмцээний үнэлгээний аргачлал, тэмцээний дүрэм, даалгавар, техникийн тодорхойлолтыг мөрдөж ажиллана;

- Маргааныг шийдвэрлэх, батлагдсан удирдамж, төлөвлөгөө, даалгаварт өөрчлөлт оруулах боломж, цаг үеийн асуудлуудыг ерөнхий шүүгчтэй зөвшилцэн шийдвэр гаргана;
- Шүүгчид тэмцээний үнэлгээ болон шийдвэрийг хараат бус байдлаар гаргаж, протокол үйлдэн, бүгд гарын үсэг зурж, баталгаажуулан ерөнхий шүүгчид хүлээлгэн өгсөн байна;
- Шүүгч нь тэмцээнтэй холбоотой ямар нэгэн ашиг сонирхлын зөрчилтэй нь нотлогдсон тохиолдолд тэмцээн шүүх эрхийг хасна.

7.14. Тэмцээний талбайн зохицуулагч:

- Тэмцээн тус бүрд мэргэшлийн туршлагатай талбайн зохицуулагчийг зохион байгуулагч томилно;
- Зохицуулагч нь оролцогчид туслалцаа үзүүлэх үүрэгтэй;
- Ажлын талбарын тоног төхөөрөмжийн суурилуулалт, материал хангамж, багаж хэрэгслийг бэлдэх, ажлын байрны аюулгүй байдал, эрүүл ахуй, дэд бүтцийн нөхцөлүүдийг хянаж, хангуулахад дэмжлэг үзүүлэх үүрэгтэй;
- Зохицуулагч нь техникийн хамааралтай асуудлаар зохион байгуулагчид хандаж шийдвэрлүүлнэ.

---оОо---